

Tóth Anikó Nikolett

EGYETEMRŐL EGYETEMRE – EGY NEMZETKÖZI DIÁKKONFERENCIA TAPASZ- TALATAI GÖTTINGENBŐL

1. A konferencia célja

2010. október 28–29. között az észak-németországi Göttingen városa adott otthont az észti nyelvvel és kultúrával foglalkozó, egyetemisták számára szervezett diákkonferenciának. A lassan már hagyománnyá váló rendezvényre harmadik alkalommal került sor. A 2008-ban Glasgowban, 2009-ben Tallinnban megrendezett konferencia az EKKAV program (Eesti Keele ja Kultuuri Akadeemilise Välisõppe Programm 2005–2010) keretein belül jött létre és elsődleges célja volt, hogy nyilvános fórumot teremtsen olyan fiataloknak, akik az észti nyelvvel, kultúrával – legyen az szépirodalom, történelem, nyelvészet vagy néprajz – tudományosan foglalkoznak. Egy ilyen konferencia lényege, hogy egy felnövő nemzedék lelkes tagjait bevezesse a tudományos világba, a diákok kapcsolatokat teremtsenek és beszámolhassanak saját kutatásaikról, eredményeikről, terveikről. A szabadidős programok segítségével közelebb kerülnek magához az észti kultúrához és szokásokhoz is, árnyaltabb bepillantást nyerve az észti nép életébe.

Napjainkban a távolságok legyőzésével, melyet akár fizikailag, akár virtuálisan érünk el, egyre fontosabbá válnak a kapcsolatok, a kötelékek a tudomány világában is. Erre reflektál az idei konferenciának a címe is: „Egyetemről egyetemre. Az észti nyelv és kultúra akadémiai hídként.” Az egész rendezvény egyfajta kapocsként értelmezhető, amely összeköti az egyetemeket, a közös érdeklődésű hallgatókat, a tanárokat. Központjában dr. Rutt Hahn, az észti lektor állt, aki főszerzőként lehetővé tette, hogy megértsük, mit jelent áthidalni ezeket a távolságokat.

2. A konferencia vendégei

A konferencián a tallinni, tartui, debreceni és természetesen a göttingeni egyetem hallgatói tartottak előadást, ezenkívül Németország több pontjáról érkeztek további vendégek. A létszám sajnálatos módon elmaradt az előző évi tallinni konferenciától, ahol 14 egyetemről jelentek meg diákok. Ennek oka elsősorban a finanszírozás kapcsán felmerült bonyodalmakban rejlik. Az ötletgazda az Észti Intézet (Eesti Instituuti), illetve az EKKAV program, de anyagi háttérrel minden esetben a konferenciát rendező egyetemnek kell nyújtania. Ennek a kérdésnek a rendezése későn sikerült, ezáltal a diákkonferencia meghirdetése és a jelentkezési határidő túl közel kerültek egymáshoz ahhoz, hogy a nyári szünidőt töltő hallgatók időben tudjanak reagálni rá.

A politikai élet és az észkultúra közötti összekötőként szerepelt dr. William Mart Laanemäe észkövetségvezetője. Beszédében izgalmas kérdéseket vetett fel, többek között azt, hogy miért is éri meg észkultúrát tanulni. A megnyitó keretein belül dr. Hans-Hermann Bartens nyugalmazott egyetemi tanár üdvözölte a jelenlévőket, bemutatva a tanszékét és Göttingen városának jelentőségét a tudományos életben. Legtanulságosabb gondolatát, kérdéssel felvetését később személyesen is „megtapasztalhattuk” városnéző utunk során: Göttingenben található az egyetem, vagy Göttingen városa egy egyetem? Az egyetemvárosi lét mindenképpen azt látszik igazolni, hogy olyannyira minden a felsőoktatási intézmény köré épült, hogy utóbbi végül – szétértve határait – elválaszthatatlanul egybeforr a várossal.

3. Tudományos és szabadidős programok

A szeminárium két napon keresztül tartott: az első napon került sor a tudományos munkák bemutatására, illetve azok megbeszélésére, a második nap pedig a kulturális és szabadidős programok jegyében telt.

A kevés számú előadás ellenére változatos és többnyire magas színvonalú munkák kerültek bemutatásra, több témakört is érintve. Az előadások angol és észkultúrán hangzottak el, melyeket általában eltérő nyelvű prezentáció kísért. A konferencia címéhez kapcsolódva Caroline Haubold (Tartui Egyetem) Arvo Tering *Eesti-, liivi- ja kuramaalased Euroopa ülikoolides 1561–1798* című könyvét mutatta be. Katja Ziegelmann, a Göttingeni Egyetem finnugor tanszékének doktorandusza az észkultúra tagadás megjelenési formáival és az eltérő alakváltozatok feltételezett okaival foglalkozott a régi irodalmi nyelvben. Marko Kairjak (Tartui Egyetem) egy aktuális és érdekes médiajelenség történeti és etikai oldalát mutatta be. A vendégek olyan előadástémákkal is találkozhattak, mint Észkországnak 20. századi politikai helyzete, vagy például a *hakkama* 'kezd' jelentésű ige szerepe a jövő idejű kifejezésekben.

A városnézés során Bartens professzor vezetésével a vendégek megismerkedhettek Göttingen és környéke gazdag történelmével, és bepillantást nyerhettek az ott tanuló egyetemisták mindennapjaiba. Az új városháza építészeti szempontból 17 emeletes épületének legfelső szintjéről személyesen is megtapasztalható, hogyan forr egybe a hagyomány és az újítás a tudással. Christine Bethge, az Egyetemi Könyvtár (Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek) finnugor gyűjteményének szakreferense vezetésével alkalom nyílt a könyvtár működésének és felépítésének megismerésére. A könyvtár fém és üveg épülete első látásra nem illeszkedik a nagy múltú város képébe, azonban a konstrukció ennél sokkal összetettebb jelentéssel rendelkezik. Az öt hosszúkás, folyosószerű rész az emberi kezet formázza. Az elgondolás alapja a könyvtár mint a tudás tárháza és az ember, aki az alkotás révén hagyja rajta kéznyomát a kultúrán.

Az esti programok során az észkultúra került középpontba: a résztvevők a tallinni Loomine színházi társulat előadását tekinthették meg. Az előadást megelőzően Loone Ots részletes prezentációjában ismertette a *Carmen Alexandrinum Esthonicum*, az első észkultúra színdarab filológiai és művelődéstörténeti ismérveit, majd

a darab bemutatására került sor, észt nyelven. Az egyetem vendégei számára német nyelvű szövegekönyvek segítettek a megértést. Az egyfelvonásos mű az első észt nyelvű vers megírásának a körülményeit mutatja be.

A szabadidős programok elmaradhatatlan részét képező észt néptánc elsajátítását egy németországi észt társulat tette lehetővé.

4. Nyelvről nyelvre

A diákkonferencia minden második évben „hazatér” Észtsországba, de azt még nem lehet biztosan tudni, hogy jövőre melyik egyetem vállalja a szervezést. Ez a vállalkozás mindenképpen dicséretre méltó. Sajnos kevés hasonló jellegű rendezvényről beszélhetünk, amely egy nyelvet, egy kultúrát középpontba állítva nyitna fórumot az egyetemisták számára. Felmerülhet a kérdés, hogy a magyarul tanuló, a magyar nyelvel és kultúrával tudományosan foglalkozó diákok számára létrehozható lenne-e egy hasonló jellegű rendezvény. Jelenleg 20 országban dolgozik Magyarországról kiküldött vendégoktató, s világszerte több mint 40 oktatóhely kínál magyar nyelvoktatást és hungarológiai képzést (a Balassi Intézet 2010/2011-es tanévre vonatkozó adatait ld. <http://www.bbi.hu/index.php?id=62&cid=752>). Egy ilyen diákkonferenciának a célja találkozna a nyelvoktatás fejlesztését célzó törekvésekkel, illetve a nyári egyetemek célkitűzésével: minél több emberrel megismertetni Magyarország hagyományait, kultúráját, egybekapcsolva a nyelv oktatásával. Azáltal, hogy a külföldi fiatal kutatók lehetőséget kapnának munkáik bemutatására, közelebb kerülnének a nyelvhez akár szakmai, akár érzelmi tekintetben, és megismerkedhetnének azonos érdeklődésű társaikkal. Egy magyar nyelv kutatására szervezett diákkonferenciának elsősorban a külföldi lektorátusok adhatnának otthont, folyamatosan váltva egymást, a külföldi magyar lektorok vezetésével. A rendezvény minden páratlan évben visszatérhetne Magyarországra, ahol akár a nyári egyetemekkel együttműködve kerülhetne megrendezésre.

A Göttingeni Egyetem Finnugor Szemináriumának épületében található egy kicsi, félreeső padlásszoba, melynek látványa és hangulata egyedülálló. A falakon az 1970-es évektől napjainkig odalátogató tudósok aláírásai szerepelnek, finn, észt, magyar és német nemzetiségűek egyaránt. Egy hely, ahol a nemzedékek és kultúrák egymásra talál-
tak, alkalmat adva múlt és jövő egybefonódására. Bizonyítéka annak, hogy a múltban is megtörtént a nemzedékek és nemzetiségek találkozása. Egy diákkonferencia ennek folytatását teszi lehetővé az idő- és térbeli távolságok áthidalásával.